

Марцинишин Ю.Д. ПОНЯТИЕ «ТРУД» В КОСМОГЕННО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ КОНЦЕПЦИИ С.А. ПОДОЛИНСКОГО.

В статье анализируется оригинальная и новаторская трактовка категории «труд» украинским ученым и мыслителем Сергеем Андреевичем Подолинским, данное им в исследовании «Труд человека и его отношение к распределению энергии».

Ключевые слова: труд, энергия, энтропия, производительность, распределение, мироздание.

Marcinishin Y.D. A CONCEPT «LABOUR» IS IN POWER CONCEPTION OF S.A. PODOLINSKI.

In the article original and innovative interpretation of category is analyzed «labour» the Ukrainian scientist and thinker by Sergey by Andrey Podolinski, given to them in research «Labour of man and his attitude toward distributing of energy».

Keywords: labour, energy, entropy, productivity, distributing, the universe.

УДК 94(477)»199/200»: [177.72: 34]

Т.М. Курінна

СУСПІЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЛАГОДІЙНОСТІ І МЕЦЕНАТСТВА: ЗАРУБІЖНА ІСТОРІОГРАФІЯ

Зроблено аналіз зарубіжної історіографії суспільногорегулювання благодійності і меценатства, що дає змогу усвідомити поглядивчених і фахівцівна сучасне регулювання в РФ, США, Німеччині. Та в певній мірі вивчити історичний досвід проблематики в Російській імперії й США для використання в Україні.

Ключові слова: суспільне регулювання благодійності, благодійність, меценатство.

В умовах української кризи особливої актуальності набуває проблема суспільного регулювання благодійності і меценатства. Які погляди на цю проблему сучасних зарубіжних, особливо російських вчених? Чого повчає українську еліту, громаду історичний ментальний та зарубіжний досвід регулювання і управління благодійністю, особливо в РФ і США? Спробуємо розібратися в даній статті.

Історію суспільного регулювання благодійності і меценатства досліджують зарубіжні вчені і фахівці. Зокрема, Х. Ламперг звернувся до трактування терміну «Соціальна допомога» звертався Х. Ламперг. Автор праці «Соціальна ринкова економіка» акцентував увагу на те, що параграф 1 прийнятого 1987 року Закону про соціальну допомогу Німецької республіки проголошував слідує: соціальна допомога надається для забезпечення засобів до життя, а також при різних життєвих обставинах [1, с. 37]. Як вказує А.В.Скочвизначення соціальної допомоги в Німеччині першопочатково передбачає її благодійний характер. По своїх цілях і змісту ці два види діяльності – соціальна робота і благодійна допомога – можуть бути тотожні одна із одною [2].

Власні погляди на історію суспільного регулювання благодійності і меценатства в РФ висвітлила І. С. Жданова. Автор відмітила, що в докризовий період, коли виділялися незначні бюджетні кошти на культуру, на перший план виходили структури приватого бізнесу, спонсори, які, жертвували кошти на науку, мистецтво, освіту, діяли не бескорисно, думаючи, перш за все про рекламу, імідж, податкові пільги [3]. Стан регулювання благодійності Німеччині досліджував Т. Е. Баскер [4].

Російська дослідниця В. М. Шумилова стверджує, що своїми коренями сімейне право США входить в норми християнської релігії і засноване на англійському загальному праві. Сімейні кодекси в штатах появилися лише у другій половині ХХ ст. Дослідниця дає перелік федеральних законів по сімейному праву, які стосуються підтримки дитини в США [5] та ін.

Саме тому у статті основна увага приділяється аналізу сучасних поглядів зарубіжних вчених, особливо російських на розвиток суспільного регулювання благодійності і меценатства.

Проаналізувати сучасні погляди зарубіжних, передусім російських вчених, на суспільне регулювання благодійності і меценатства і вивчити історичний досвід регулювання в Російській імперії та США.

Благодійність і меценатство – одна із давніх традицій в світі. Слід відмітити, що в російському суспільстві, громадська діяльність у формі ініціативи і матеріальної підтримки відіграла помітну, а часто й вирішальну роль в розвитку та функціонуванні науки, охорони здоров'я, культури, освіти, мистецтва.

Зокрема, в кінці XIX-початку XX ст. був проведений ряд досліджень у Російській імперії під егідою Відомства закладів імператриці Марії Федорівни. В працях вказаного періоду наводиться аналіз благодійної діяльності від її витоків до початку XX ст. Найбільш ґрунтовно висвітлено розвиток благодійної діяльності в Москві, Санкт-Петербурзі, Києві і інших великих містах імперії. Тут можна відмітити праці Є. Д. Максимова, с. Г. Рункевича, А. Папкова, А. Кудрявцева і С. К. Гогеля та багато ін. [6]. Таким чином виявлено, що управління і регулювання громадянської доброчинності на теренах російської імперії здійснювалося міністром внутрішніх справ по напрямку медичної допомоги, допомоги учням і студентам, жебракам та ін. верствам нужденним. Громадські благодійні товариства, які опікали дітей на Україні перебували під заступництвом імператорської родини. Під патронатом великої княгині Єлизавети Маврикіївни знаходилося Одеське Товариство піклування про бідних і хворих дітей. Традиційно у XIX – на початку XX століть товариства опіки були виховними. Товариства давали початкову освіту. Хлопчики опановували ремісничі професії на заводах. Дівчат віддавали доброчинцям, які мали забезпечити їхній добробут.

Як вважає російська дослідниця Г. М. Ульянова звертаючись до вивчення проблем, пов'язаних із вивченням російської благодійності і соціальних груп девідентної поведінки, слід відмітити, що у фокусі уваги російських вчених знаходяться представники, головним чином, молодозабезпечених груп населення.

Г. Ульянова вважає, що поняття «благодійність» не співпадає повністю з «громадською опікою» чи «суспільною опікою», бо не включає державний рівень реалізації програм соціальної реабілітації. В першу чергу «благодійність» відноситься до області громадської активності, яка пов'язана з передачею юридичним і фізичним особам (не лише суб'єктам держави) грошових і матеріальних засобів, і з особистим співробітництвом приватних осіб у справі допомоги нужденним [7, с. 406].

Сучасні дослідження, які розкривають різноманітні теоретичні аспекти благодійної діяльності в РФ можуть бути поділені на декілька невеликих груп :

Аналіз благодійності як соціального інституту (Ю. Зелікова, И. М. Модель, Б. С. Модель, Л. А. Темникова);

Аналіз проблем взаємодії некомерційних організацій з державною владою і бізнесом, в тому числі, і по питаннях благодійної діяльності (Н. М. Ханашвілі, М. М. Флямер, В. Н. Лкімец, І. В. Мерсіянов, І. М. Слепенцов).

Слід відмітити, що у 2007 р. почався науковий проект по дослідженню політики благодійності РФ при підтримці Російського гуманітарного фонду. Зокрема, дослідження виконує Ю. П. Аверін «Сучасні тенденції благодійності і перспективи її розвитку в змінній Росії» на соціологічному факультеті Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова.

Також дослідження мотивів і форм волонтерського руху, проведеного під керівництвом С. І. Григор'єва, Л. Г. Гуслякової [7].

Таким чином, значна частина теоретико-методологічної бази, на якій базується дане дослідження – це праці зарубіжних дослідників, присвячені сучасному стану меценатства, мотивації благодійних вчинків, організації і популяризації благодійної діяльності.

О.Лебедева аналізуючи американську модель пенсійного забезпечення вказує на конституційні фактори, які допомогли економічному, політичному розвитку США. Конституційні фактори налагодили співпрацю громади і влади. Американська модель включає різноманітні програми, як державні так і приватні. Дослідниця відмічає, що у 2006 р. адміністрація Президента США особливо тримала у фокусі уваги удосконалення системи медичного обслуговування ветеранів. Зокрема, це виразилося у все більшому залученні ресурсів приватного сектора для задоволення потреб ветеранів у лікуванні. Окремо слід відмітити благодійну діяльність першої релігійної організації США «Добровольці Америки»,

засновану в 1896 році, яка функціонує і нині. Організація «Добровольці Америки» надає матеріальну і іншу допомогу малозабезпеченим, засудженим, інвалідам, нарко і хворим на алкозалежність. Особлива увага приділялася використанню результатів дослідження для лікування пацієнтів, в першу чергу після поранень, з дефектами слуху і зору, психічними хворобами, а також прогресуючими хронічними. Наведено статистичні дані коштів, які витратило міністерство у справах ветеранів на наукові дослідження в галузі медицини в 2001-2005 рр. Витрати становили в середньому близько 800 млн. дол. Нинішня адміністрація слідкувала за налагоджуванням координації між міністерством оборони і міністерством у справах ветеранів із питань соціального захисту ветеранів [8, с. 194, 263]. Американський досвід повчає, що соціальна функція держави не повинна зводитися до спонсорства нужденних. Створення і підтримка «страхової сітки» для осіб, які опинилися на «дні», супроводжується в США розширенням можливостей працевлаштування працездатних громадян, використання різноманітних інструментів стимулювання соціальної відповідальності бізнесу, кожного громадянина за підвищення свого рівня життя.

На думку О. Ігнат'євої запорукою ефективності функціонування децентралізованої системи фінансування культури в США є комплекс податкових пільг, які націлюють на стимулювання пожертвувань на адресу організацій сфери культури і мистецтва. На суму таких пожертвувань зменшується оподатковий прибуток жертводавця, що стимулює розвиток благодійності. Цікаво, що серед приватних пожертвувань у сферу культури США найбільша доля (близько 40%) належить приватним особам, значно менша – благодійним організаціям і сама низька – корпораціям [9, с. 24]. Дослідниця перелічили форми пожертв благодійним організаціям.

Американський Кодекс Податкового управління, розділ 501 (с) (3) дає можливість розрізняти різні підходи до пожертв. Наприклад, «Прямі» дарунки або дарунки за планом. Автор описує переваги від використання фондів, що регулюються жертводавцями приватних фондів та місцевих громадських фондів перед тим, як обрати спосіб, у який жертвувати. Нормативний механізм допомагає сфокусувати увагу благодійників на те, що жертводавці повинні порадитися із своїм податковим консультантом. Консультант професійно допоможе вибрати який метод для них є найкращим [10, с. 24]. Таким чином, Кодекс Податкового управління наводить на роздуми, що в американській державі готуються професійні кадри, які задіяні до податкової служби та інших управлінських державних і громадських структур, що мають пряме відношення до благодійності і меценатства. Але до цих успіхів США йшли поступово. Це підтверджує історичний досвід правового регулювання як основи управління США.

У праці Кетлін Д. Маккарті «Стан зобов'язує: Благодійність і культура філантропії в Чикаго, 1849-1929 рр.» Автор вказує, що жіноча благодійність була вдосконалена законом про статус майна 1861 р. Закон дав право володіти майном, відчужувати гроші для створення приватних благодійних закладів м. Чикаго [10, с. 22, 27]. Таким чином, дослідження вказує, що відчуття громадянського обов'язку мало різні форми. Дослідниця вказувала, що у Європі благодійність була обов'язком і ці традиції перенесені на американський континент. Обов'язок допомагати нужденним був невід'ємним шляхетському походженню особи.

Підсумовуючи вищезазначене можна стверджувати: по-перше, дія благодійності і меценатства базується на принципах соціальної єдності, тобто згуртованості, цілісності і неподільності суспільства. За допомогою благодійності і меценатства забезпечується часткова соціальна справедливість (тобто рівні можливості для реалізації своїх прав і свобод громадян, задоволення соціально-економічних потреб); консолідація суспільства (зміцнення, згуртування членів суспільства). По-друге, формування системи благодійності і меценатства залежить від області удосконалення податкового законодавства на різних рівнях. Також від контролю справи благодійності і меценатства в державі.

Аналіз наукової літератури по зарубіжному суспільному регулюванні благодійності і меценатства дозволив нам зробити висновок, що, недивлячись на зростання інтересу до цієї проблеми, до сих пір дослідження в основному присвячуються окремим аспектам благодійності і меценатства. А історико-теоретичний та державно-правовий аспекти благодійності і меценатства в Україні залишаються все ще мало вивченими. Науковцям і практикам необхідно звернути увагу на менеджментський погляд (благодійність як технологія управління

.....
організацією, фандрейзинг, підготовка і проведення благодійних міроприємств) в Україні та зарубіжжям.

Покладаємо надії, що перспективи подальших досліджень принесуть ще більш вагоміші результати для управління освітою, особливо початковою, вищою і наукою. Адже російський досвід повчає в Україну створювати не лише громадські, благодійні організації, а й напівдержавні благодійні організації на розвиток освіти, науки, в тому числі і краєзнавства.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ламперг Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь / Х. Ламперг. – М. : «Дело ЛТД», 1994. — 342 с.
2. Сkoch А. В. Современное меценатство и благотворительная деятельность в сфере российского образования / А. В. Сkoch. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 95 с. – (Благотворители, филантропы и меценаты в России).
3. Жданова И. С. Меценатство как социальный феномен и проблемы его развития в современной России: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. ист. наук: спец. 07.00.02 «Всемирная история»/ И. С. Жданова. – М., 1997. – 28 с.
4. Thomas E. Backer. Capacity building for smaller foundations : shoes for the cobbler's children : monographs / Thomas E. Backer, PhD, Human Interaction Research Institute, 2004. – 15 p. /http : //indiamond6. ulib. ulpu.edu/cdm4/document.php?CISOROOT=/PRO&CICOPT=41853&REC=5
5. Шумилова В. М. Семейное право США / В. М. Шумилова // США. Канада : экономика, политика, культура. – М. : Наука, 2006. – № 5 (437). – С. 75-79.
6. Благотворительность в российском обществе как социальный институт и вид социальной деятельности [Электронный ресурс] : дис. социальная структура, социальные институты и процессы, 2005. – 197 с. : Режим доступа: http://www.planetadisser.com/work/work_74946.html
7. Благотворительность в России : социальные и исторические исследования: [сб. науч. труд. / сост. и науч. ред. О. Л. Лейкин, А. Орлова, Г. Ульянова ; под общ. ред. О. Л. Лейкина]. – С. Пб.: «Звезда», 2005. – 467 с.
8. Лебедева Л. Ф. США государство и социальная политика : монография / Л. Ф. Лебедева ; отв. ред. В. А. Федорович. – М.: Наука, 2007. – 271 с.
9. Игнатъева Е. О. О государственной поддержке благотворительности и спонсорства в культуре / Е. О. Игнатъева // Финансы. – М.: Академпроект, 2000. – № 3. – С. 21-29.
10. Катлін Д. Маккарті: NOBLESSE OBLIGE або СТАН ЗОБОВ'ЯЗУЄ: благодійність і культура філантропії в Чикаго, 1849-1929 рр. / Катлін Д. Маккарті; пер. з англ. О. Ю. Вінникова. – К. : ПП «Рубікон», 2001. – 207 с.

Куринна Т.Н. ОБЩЕСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОСТЬЮ И МЕЦЕНАЦТВОМ: ЗАРУБЕЖНАЯ ИСТОРИОГРАФИЯ

Сделан анализ зарубежной историографии общественного регулирования благотворительности и меценатства, что дает возможность осознать взгляды ученых и специалистов на современное регулирование благотворительности и меценатства в РФ, США, Германии. Та в некоторой степени изучит исторический опыт проблемы в Российской империи та США для использования в Украине.

Ключевые слова: общественное регулирование благотворительности, благотворительность, меценатство.

Kyrinna T.N. SOCIAL REGULATION OF CHARITY CHARITY PATRONAGE: HISTORICAL DEVELOPMENT

In the article it was substantiated a historical development of legislation which regulated the formation and activity of charity organizations, companies that were functioning in the territory of contemporary Ukraine. Also in the centre of attention appeared the issues of the patronage regulation history for usage in the contemporary Ukraine.

Keywords, social regulation of charity, charity, patronage.